

دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی دانشگاه لندن^۱

○ کیانوش بیاتی^۲

و بخش تجاری در بریتانیا فعال است. این دانشکده دارای ۳۰۰۰ دانشجو است و هر ساله ۱۲۰ دانشجوی دکتری از آن فارغ‌التحصیل می‌شوند. تقریباً از هر چهار دانشجو یک نفر خارجی است.

کتابخانه

کتابخانه این دانشکده از جمله کتابخانه‌های دانشکده‌ای مهم در حوزه مطالعات خاورمیانه، آسیا و آفریقا در سطح جهان است و دارای مجموعه‌ای بالغ بر ۱۲۰۰۰۰۰ جلد منابع مختلف اعم از منابع چاپی و خطی؛ منابع آرشیوی و منابع الکترونیکی است. مطابق اساسنامه، مسیولیت‌های ذیل بر عهده کتابخانه گذاشته شده است:

- پشتیبانی از فعالیت‌های آموزشی و تحقیقاتی دانشکده از طریق تامین منابع و خدمات لازم
- توسعه مجموعه‌های بین‌المللی مهم جهت پشتیبانی از تحقیقات عالمانه کنونی و آتی
- تامین محیط مناسب درخور آموزش و علم‌اندوزی
- ارتقاء دسترسی به اطلاعات و خدمات کتابخانه‌ای
- آموزش مهارت‌های اطلاعاتی
- پشتیبانی از مطالعات مستقل (غیررسمی)

۸۵۰۰۰۰ جلد کتاب، ۴۵۰۰ عنوان روزنامه و نشریات ادواری، و تعداد قابل توجهی منابع آرشیوی و نسخ خطی کمیاب و منحصر به فرد مجموعه این کتابخانه را تشکیل داده است. این کتابخانه دارای بخش‌های موضوعی متعدد است. بخش مطالعات اسلامی خاورمیانه و خاور نزدیک دارای مجموعه‌ای بالغ بر ۸۰۰۰۰ جلد است. در همین بخش تعداد ۴۰۰ نسخه کتاب خطی عربی، ۴۰۰ نسخه کتاب خطی فارسی و ۴۵ نسخه کتاب خطی ترکی نگهداری می‌شود. تعداد کتب چاپی این بخش به زبان‌های عربی، فارسی و ترکی به ترتیب ۳۵۰۰۰؛ ۱۰۰۰۰ و ۷۰۰۰ جلد است. مجموعه کتب فارسی این بخش عمدتاً مربوط به تاریخ ایران باستان و ادیان ایران باستان بویژه دین زرتشتی است. سایر نسخه‌های خطی به زبان چینی، ژاپنی، جاوه‌ای، مالی، سواهیلی و ... نیز در این

بیش از دویست دانشگاه، موسسه و بنیاد در سرتاسر بریتانیا به انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در حوزه شرقشناسی اشتغال داشته و یا دارای نسخه‌های خطی/چاپی شرقی هستند. دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی دانشگاه لندن، واقع در مرکز این شهر و در نزدیکی کتابخانه ملی^۳ و موزه ملی بریتانیا^۴، از جمله مراکز آموزشی، مطالعاتی و تحقیقاتی معتبر در حوزه آسیا، آفریقا و خاورمیانه بشمار می‌رود.

همچنین تنها موسسه در نظام آموزش عالی بریتانیا است که به مطالعات آفریقایی و آسیایی می‌پردازد و از زمان تاسیس آن در سال ۱۹۱۶، با تلاش‌های به عمل آمده، در زمینه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی مرتبط با کشورهای شرقی و آفریقایی موفق به کسب جایگاهی ویژه در جهان شده و به عنوان یکی از برجسته‌ترین مراکز آموزشی و تحقیقاتی در این حوزه همچنان در حال ارتقاء کمی و کیفی در همه زمینه‌های آموزشی و تحقیقاتی است.

این دانشکده در اقدامی تازه، از اول آگوست سال جاری (۲۰۰۲)، کلیه دیپارتمان‌های (گروه‌های) موجود را تحت یک چارت سازمانی جدید بازسازی کرد و هم‌اکنون دارای سه دانشکده ذیل است:

۱. دانشکده هنرها و علوم انسانی (شامل دیپارتمان‌های مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، هنر و معماری، تاریخ، موسیقی، و ادیان)؛

۲. دانشکده زبان و فرهنگ (شامل دیپارتمان مطالعات آفریقایی، دیپارتمان مطالعات زبانهای آسیای شرقی، مرکز آموزش زبان، دیپارتمان زبان‌شناسی، دیپارتمان مطالعات خاورمیانه و خاور نزدیک^۵، دیپارتمان مطالعات آسیای جنوبی^۶، و دیپارتمان مطالعات آسیای جنوب شرقی)؛
۳. دانشکده حقوق و علوم اجتماعی (شامل دیپارتمان مطالعات توسعه‌ای^۷، دیپارتمان اقتصاد، دیپارتمان مدیریت و مالیه، دیپارتمان حقوق، و دیپارتمان مطالعات سیاسی)

این دانشکده علاوه بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، ارتباطی تنگاتنگ با جامعه و سازمان‌های دولتی و سیاسی بریتانیا دارد. بطور مثال دانشکده زبان و فرهنگ در زمینه برگزاری دوره‌های زبان آموزی و ارائه خدمات مرتبط با آسیا و آفریقا به عموم مردم، مراکز دولتی و دیپلماتیک

- کتابخانه نگهداری می‌شود .
۱. واحد آرشیو این کتابخانه شامل چهار بخش است :
۱. اسناد سیاسی (بیشتر مربوط به شرق آسیا بویژه چین)؛
۲. اسناد و مدارک تجاری (عمدتا مربوط به فعالیت شرکت‌ها و روابط تجاری انگلیس با هند، سریلانکا، هنگ کنگ و مالزی و ...)؛
۳. اسناد مسیونرها (گروه‌های تبلیغات مذهبی) در آفریقا و آسیا (شامل ۹۵۰۰۰۰ سند، حدود ۱۹۰۰۰ عکس، و حدود ۲۰۰۰۰ سند مربوط به خاطرات، وقایع و گزارشات سالانه، مجلات مسیونری و ترجمه‌ها)؛
- و ۴. بخش ادبیات و زبانهای آسیایی و آفریقایی .
- از سال ۱۹۸۹ به بعد همه کتابهای دریافت شده، فهرست‌نویسی و هم‌اکنون از طریق اینترنت* در دسترس و قابل‌بازرسی است. کتب مربوط به قبل از این تاریخ از طریق جستجو در فهرست برگه‌های این کتابخانه که توسط G.K. Hall انتشار یافته است قابل‌بازرسی است .
- همچنین دسترسی به پایگاههای اطلاعاتی دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی از طریق اینترنت فراهم آمده که استفاده از برخی از آنها برای عموم آزاد و رایگان است. تعداد پایگاههای اطلاعاتی موجود در این دانشکده بالغ بر ۲۰ پایگاه است که ذیلا، جهت آشنایی خوانندگان، برخی از آنها معرفی شده است :
- African Studies** - این پایگاه ، خود شامل ۱۷ پایگاه اطلاعاتی تمام متن یا کتابشناختی در باره موضوعات مختلف مربوط به آفریقا است .
- Bibliography of Asian Studies** - نمایه‌ای با حدود ۴۵۰۰۰۰ ارجاع به تکیافته‌ها، مجلات، مقالات، کنفرانس‌ها، یادنامه‌ها و جنگ‌ها و منتخبات، و نظایر آن در کشور های آسیایی از سال ۱۹۷۱ تا کنون منتشر شده است .
- BIDS (Bath Information and Data Services)** - پایگاهی است از اطلاعات کتابشناختی و چکیده مقالات ۲۷۰۰ مجله در موضوعات مختلف نظیر اقتصاد ، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، زبان‌شناسی، تاریخ، ادبیات، موسیقی، ادیان، علوم سیاسی، حقوق، ادیان و غیره .
- EBSCOhost** - امکان دسترسی به متن کامل مقالات عالمانه حدود ۳۲۰۰ مجله تخصصی را فراهم می‌آورد.
- Index to Thesis of Great Britain and Ireland** - شامل اطلاعات کتابشناختی و تمام متن کلیه پایان‌نامه‌های تصویب شده فوق لیسانس و دکتری بریتانیا و ایرلند از سال ۱۹۷۰ تا کنون .
- ingenta Journals** - شامل متن کامل کلیه مجلاتی است که این دانشکده مشترک است.
- Bibliography of the Social Sciences (IBCS)**
- International** - پایگاهی از اطلاعات کتابشناختی و تمام متن مقالات مجلات در موضوعات اقتصاد ، جامعه‌شناسی، سیاست و مردم‌شناسی از سال ۱۹۵۱ تا کنون .
- ISI Web of Science** - که خود شامل سه نمایه مهم
۱. نمایه استنادی علوم^۲ . نمایه استنادی علوم اجتماعی^۱ و ۳. نمایه استنادی هنر و علوم انسانی^۱ است که جمعا ۸۵۶۹ مجله معتبر و عالمانه را نمایه می‌کنند . مضافا اینکه در این نمایه ها تعدادارجاع به هر مقاله نیز ذکر می‌شود .
- JSTOR** - این پایگاه دسترسی به ۲۰۰ عنوان مجله هسته^۳ را فراهم می‌آورد .
- LexixNexis** - این پایگاه اطلاعاتی، دسترسی به متن کامل دعاوی حقوقی و قانونی بریتانیا ، ایالات متحده آمریکا، اروپا و برخی نظام‌های قضایی برگزیده در سطح جهان را فراهم می‌آورد.
- OCLC First Search** - از طریق این پایگاه بازبینی اطلاعات کتابشناختی منابع گوناگون اعم از کتب، مقالات مجلات، نوارهای صدا، نوارهای ویدیویی، پایان‌نامه‌ها، مجموعه مقالات کنفرانس‌ها و منابع اینترنتی امکان پذیر است .
- of Tables of Contents From the British Library**
- ZETOC:Electronic** - این پایگاه فهرست مندرجات بیش از ۲۰۰۰۰ مجله جاری در بریتانیا را در اختیار دانشجویان این مرکز قرار می‌دهد .
- در هر حال ، کتابخانه هدف اصلی مجموعه سازی را پشتیبانی از فعالیت‌های آموزشی و تحقیقاتی اساتید و دانشجویان این مرکز قرار داده و می‌کوشد آثار مهم و علمی منتشره در جهان در زمینه آسیا و آفریقا را فراهم نماید و مجموعه جامعی از آثار ادبی همه کشورهای آسیایی و آفریقایی را گردآورد. در عین حال ، امکان استفاده از خدمات و منابع کتابخانه برای همه علاقه‌مندان در داخل یا خارج از انگلستان بلامانع است .
- این کتابخانه در چهارچوب طرح مجموعه‌سازی تخصصی^۳ کمیته کتابخانه‌های شرقشناسی انگلستان
- Middle east Libraries Committe MELCOM**
- The** گردآوری منابع تخصصی منتشره عربی در آفریقا ؛ گردآوری منابع منتشره فارسی و در باره ایران ؛ و گردآوری منابع منتشره ترکی و در باره ترکیه را به عهده دارد. همچنین در چهارچوب برنامه کنفرانس دایم منابع کتابخانه‌ای آفریقا **(The Standing Conference on Library Materials on Africa= SCOLMA)** به گردآوری منابع منتشره در باره آفریقای شمالی به زبان های اروپایی می‌پردازد.
- بخش های مختلف مجموعه این کتابخانه بر اساس زمینه موضوعی منابع سازمان یافته است. به عنوان نمونه می‌توان به بخش های مهم نظیر بخش مطالعات اسلامی خاور میانه و خاور نزدیک ، و بخش زبان های سامی (عبری ، عربی و ...) و یهودیت ، اشاره کرد. از دیگر بخش های غنی در حوزه اسلام می بایست از بخش منابع مربوط به مطالعات آفریقایی ؛ آسیای جنوبی ؛ و بخش آسیای جنوب شرقی و اقیانوسیه نام برد . به دلیل گستردگی موضوعات در این کتابخانه جزوه‌هایی برای راهنمایی دانشجویان و آشنایی آنها با سازمان و بخش های مختلف

- کتابخانه تهیه و در اختیار آنان قرار می‌گیرد.
- این دانشکده همچنین اقدام به برپایی نمایشگاهها و سمینارهایی در زمینه آسیا و آفریقا می‌نماید. جهت آشنایی بیشتر در ذیل به عناوین برخی از نمایشگاهها و سمینارهای اخیر اشاره شده است:
- نمونه‌ای از عناوین چند نمایشگاه اخیر:
- Iranian political posters, presented by Patricia Baker
 - The art of politics in Iran, presented by Aaron Dunne
 - Islamic geometrical designs, by Eric Broug
 - Islamic calligraphy, by Hayder Idris Ibrahim
 - Islamic calligraphy on canvass by Vaseem Mohammed
 - Persian dream, pottery by Carolinda Tolstoy
- نمونه‌ای از عناوین برخی سمینارها:
- Yusuf Ibish, Al Furqan Islamic Heritage Foundation roots of the institution of government in Islam' Professor
- 'The historical of mass destruction programme' Dr Gary Samore
- 'Iraq's weapons
- 'Text and image in enamelled glass' Alice Bailey
- For further details, please contact Dr Anna Contadini
- 'Early Islamic art in North coastal Java' John Miksic in the pre-modern period' Professor Clarence-Smith
- 'The Islamic heritage of Sumatra
- Sogdian and Other Iranian Inscriptions of the Upper Indus II
- N. SIMS-WILLIAMS, 2991
- Ostraca, Papyri und Pergamente: Textband
- D. WEBER, 2991
- Iranian Manichaean Turfan Texts
- 1 Edited by W. SUNDERMANN, 699
۵. اردن و لبنان: کتابخانه ملی انگلستان؛ مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه آکسفورد
۶. لیبی: دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی دانشگاه لندن
۷. کشورهای شمال آفریقا: دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی دانشگاه لندن
۸. سودان: دانشگاه دورهام ۱۸
۹. سوریه: کتابخانه ملی انگلستان
۱۰. ترکیه: دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی دانشگاه لندن
- پی نوشت ها:

1. The School of Oriental and African Studies SOAS
۲. کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی
۳. شامل ویلز، انگلند، اسکاتلند و ایرلند شمالی
4. The British Library
5. The British Museum
۶. خاور نزدیک: شامل بخش شرقی شمال آفریقا، سوریه، لبنان، اردن، فلسطین، عربستان، عراق، ترکیه
۷. شامل هند، پاکستان، بنگلادش، سریلانکا، نپال
8. Development Studies
9. Science Citation Index
- 10 Social Science citation Index
- 11 Arts and Humanities Citation Index
- inesz21 Core Maga
1. Area Specialisation Scheme 3
1. University of Exter4
1. The British Library5
1. The School of Oriental and African Studies(SOAS)6
1. Center for Postgraduate Hebrew Studies7
1. University of Durham8

منابع:

1. www.soas.ac.uk
- area.htm/2 . www.ex.ac.uk/MELCOM
- 3 . www.soas.ac.uk/scolma/
- Islamic Books and Materials in United Kingdom and Sources : A MELCOM Guide to Middle Eastern and
4. Netton, Ian Richard. Middle East
- . (London : Library Association Publishing , 8891
- (Irish Libraries

*www.soas.ac.uk

- طرح مجموعه سازی تخصصی: (Area Specialisation Scheme)
- بنا بر طرح نامبرده فوق فراهم آوری منابع هر یک از کشورهای خاورمیانه به ترتیب ذیل به تعدادی از کتابخانه‌های انگلستان محول گردیده است:
۱. شبه جزیره عربستان: دانشگاه اکستر ۱۴ و کتابخانه ملی انگلستان ۱۵
۲. ایران: دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی دانشگاه لندن ۱۶؛ و مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه آکسفورد
۳. عراق: دانشگاه اکستر (فقط تک‌نگاشت‌ها)
۴. اسرائیل: دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی دانشگاه لندن؛ مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه آکسفورد؛ مرکز مطالعات تکمیلی عبری دانشگاه آکسفورد ۱۷